

Open Access

This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Noncommercial License which permits any noncommercial use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author(s) and source are credited.

This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited.

Conflict of interest: None declared. **Received:** 25.05.2013. **Revised:** 20.08.2013. **Accepted:** 10.09.2013.

Factors influencing decisions about education in the bridging study in a group of professional nurses

Czynniki wpływające na podejmowanie decyzji o kształceniu w systemie studiów pomostowych w grupie zawodowej pielęgniarek

Iwona Jaworska, Irena Wrońska

**Katedra Rozwoju Pielęgniarstwa. Uniwersytet Medyczny w Lublinie
Cathedral of the Development of the Nursing. Medical University in Lublin**

Autor do korespondencji
Author for the correspondence
Iwona Jaworska
ul. Gielniowska 10 m.1
26-600 Radom
email: iwonajaworska1@op.pl

Streszczenie

Wprowadzenie: Od kadry pielęgniarskiej zależy w dużej mierze prawidłowe funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia. Ważna jest zatem ich motywacja do podejmowania wysiłku permanentnego kształcenia, przede wszystkim zaś uzyskania wyższego wykształcenia. Dlatego istotny problem stanowi motywacja pielęgniarek do podejmowania studiów pomostowych, jako szybkiej i stosunkowo taniej metody podwyższenia kwalifikacji.

Słowa kluczowe: motywacja, pielęgniarki, kształcenie, studia pomostowe.

Abstract

Introduction: From the nursing staff is largely correct functioning of the health system. It is important, therefore, their motivation to make the effort of continuous education, and above all, to access higher education. Therefore, an important problem is the motivation of nurses to undertake bridging studies, as a quick and relatively cheap method of increasing the qualifications.

Keywords: motivation, nurses, education, bridging studies.

Cel pracy: Celem pracy była analiza czynników wpływających na decyzję o podjęciu kształcenia w systemie studiów pomostowych wśród pielęgniarek.

Materiał i metoda: Badaniami objęto 105 studentek i absolwentek pielęgniarstwa studiów pomostowych na Wydziale Nauk o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

W pracy zastosowano metodę sondażu diagnostycznego – kwestionariusz ankiety własnej konstrukcji.

Wyniki badań: Analiza uzyskanych wyników wykazała, że studiowanie i dalsze kształcenie jest dla pielęgniarek elementem pracy zawodowej. Niemal połowa pielęgniarek podejmuje decyzję o edukacji z chęci doskonalenia zawodowego, zaś 20% chce w ten sposób zapewnić sobie bezpieczną przyszłość. Większość badanych planuje, pomimo braku formalnego wymogu, dalsze dokończanie na studiach magisterskich.

Wnioski: Główną motywację dla badanych pielęgniarek do podejmowania studiów pomostowych stanowi chęć dokończania, jednak istotny jest również taki czynnik, jak chęć zapewnienia sobie bezpiecznej przyszłości zawodowej. Uzyskanie dyplomu licencjata nie powoduje natomiast zawodowego awansu i wzrostu wynagrodzenia, chociaż zwiększa prestiż zawodowy.

Słowa kluczowe: motywacja, pielęgniarki, kształcenie, studia pomostowe.

Czynniki wpływające na podejmowanie decyzji o kształceniu w systemie studiów pomostowych w grupie zawodowej pielęgniarek

WPROWADZENIE

Problem motywacji do kształcenia i pracy zawodowej od wielu lat absorbuje uwagę przedstawicieli nauk społecznych, jednak badania z tego zakresu wśród pielęgniarek pojawiają się bardzo rzadko i są fragmentaryczne. Tymczasem procesowi globalizacji

towarzyszą istotne zmiany w systemie wartości oraz pojawienie się wielu nowych potrzeb, w tym dotyczących kształcenia. Zmiany te w znacznej mierze dotyczą również grupy zawodowej pielęgniarek, które w ostatnich latach zmuszone zostały do podwyższania swoich kwalifikacji zawodowych.

Na wstępie należy rozróżnić dwa pojęcia, które potocznie często są stosowane zamiennie, choć ich znaczenie nie jest tożsame – motywacja i motywowanie. Zgodnie z najczęściej przytaczaną definicją motywacja jest stanem gotowości człowieka do podjęcia określonego działania [1], podczas gdy motywowanie jest procesem oddziaływania, swoistym zestawem sił, które sprawiają, że ludzie zachowują się w określony sposób [2]. Z punktu widzenia prezentowanych w tej pracy badań istotne jest zatem wyjaśnienie tego pierwszego terminu i znalezienie czynników, które motywują pielęgniarki do doskonalenia zawodowego.

Pojęcie motywacji na gruncie różnych nauk jest interpretowane w sposób bardzo szeroki i nie do końca jasny. Potocznie jest to działalność, która wywołuje, ukierunkowuje oraz podtrzymuje określone zachowania ludzkie [3]. Zachowania ludzi bywają jednak bardzo skomplikowane, a w określonych przypadkach nawet nieracjonalne. Nie da się zatem motywacji pozamykać w ściśle określone i posegregowane regulaminy i paragrafy.

J. Stoner, i in. definiują motywację jako „zespół czynników, które wywołują, ukierunkowują i podtrzymują zachowania ludzi” [4]. Zdaniem J. Reykowskiego – klasyka teorii motywacji - proces motywacyjny to „takie zjawiska, jak intencja, zamiar, chęć, pragnienie, życzenie, zainteresowanie czymś mają jedną cechę wspólną – oznaczają wystąpienie w człowieku tendencji kierunkowej, czyli gotowości do zmierzania ku określonym celom [5]”.

Z kolei Z. Jasiński uważa motywację za „splot wzajemnie powiązanych czynników pobudzających do działania lub podtrzymujących to działanie i nadających mu kierunek” [6], zaś według M. Chyły motywowanie polega na świadomym i celowym oddziaływaniu na motywy postępowania ludzi poprzez stwarzanie środków i oczekiwań ku temu [7]. Wspólny dla wszystkich definicji jest natomiast pogląd, iż motywacja obejmuje psychiczne przeżycia człowieka, związane z możliwością i kierunkiem jego aktywności. Ze względu na mnogość powodów, z których pielęgniarki dążą do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, a także niewielką ilość badań naukowych w tym obszarze, celem niniejszej pracy uczyniono zbadanie motywacji pielęgniarek do podejmowania studiów podyplomowych.

CEL PRACY

Celem pracy była analiza czynników wpływających na decyzję o podjęciu kształcenia w systemie studiów pomostowych wśród pielęgniarek. Realizując cel pracy szukano odpowiedzi na pytania badawcze dotyczące motywów podejmowania studiów pomostowych przez pielęgniarki:

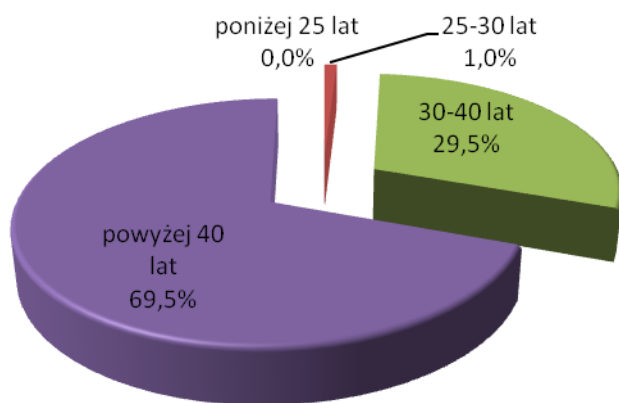
1. Jakie czynniki wpływają na zainteresowanie pielęgniarek możliwością podniesienia poziomu wykształcenia?
2. Jakie są główne motywy podejmowania studiów pomostowych przez pielęgniarki?
3. Jakie są oczekiwania studentów w stosunku do zmiany ich sytuacji społeczno-zawodowej po ukończeniu studiów?
4. Na jakie przeszkody napotykają pielęgniarki w procesie studiów pomostowych?
5. Czy badane pielęgniarki planują dalszy rozwój zawodowy na drodze doksztalcania?

MATERIAŁ I METODA

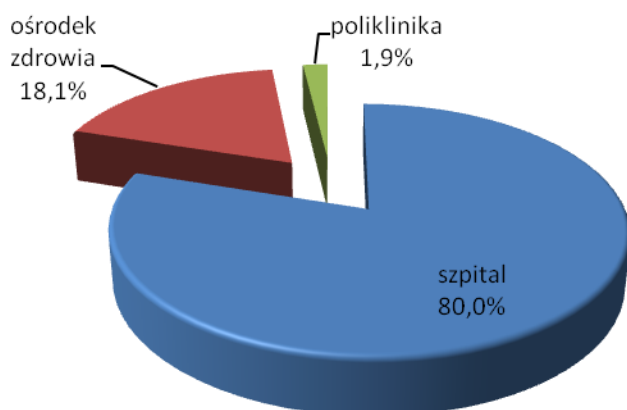
Badaniom poddano 105 osobową grupę studentek i absolwentek pielęgniarstwa studiów pomostowych na Wydziale Nauk o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. Badania prowadzono na przełomie 2011 i 2012 roku przy zastosowaniu metody sondażu diagnostycznego. Wykorzystano niestandardyzowany kwestionariusz ankiety własnej konstrukcji, obejmujący 20 pytań. W ankiecie zamieszczono również tzw. metryczkę, która pozwoliła na pozyskanie wiedzy dotyczącej cech demograficzno-socjologicznych respondentów. Badanie było całkowicie dobrowolne i anonimowe.

Wśród respondentek przeważały kobiety z doświadczeniem zawodowym. Aż 69,5% ankietowanych to pielęgniarki powyżej 40 r.ż., a 29,5% pomiędzy 30 a 40 r.ż. Załedwie 1% do kobiety młodsze (wykres 1).

Wykres 1. Struktura wiekowa respondentek

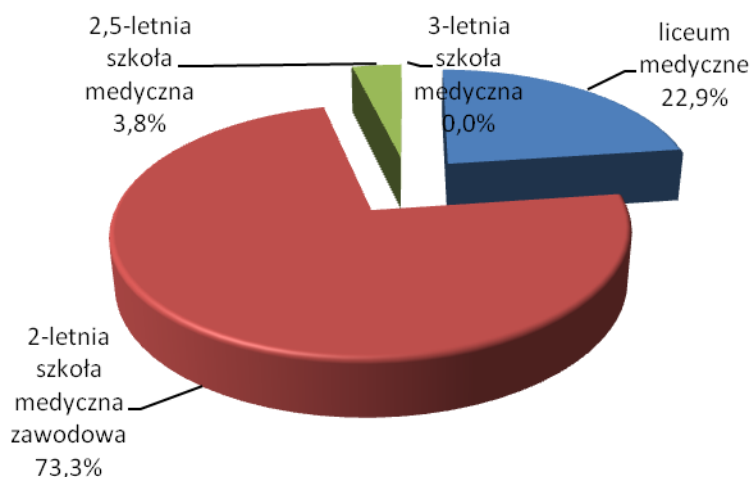
Wykres 2. Miejsce zatrudnienia badanych kobiet

Badaną grupę stanowiły kobiety czynne zawodowo. W 80% były to pielęgniarki zatrudnione w szpitalu. 1,9% respondentek stanowiły pracownice poliklinik, zaś pozostałe ankietowane (18,1%) pracują w ośrodkach zdrowia (wykres 2).

Analizując rodzaj ukończonej szkoły medycznej, należy podkreślić, że 73% respondentek to wcześniejsze absolwentki 2-letniej medycznej szkoły zawodowej, kształcącej w zawodzie pielęgniarki, zaś 23% badanych ukończyło 5-letnie liceum medyczne.

Wykres 3. Rodzaj ukończonej przez respondentki szkoły

Badana grupa pielęgniarek wykazuje zatem wysoki stopień zróżnicowania.

WYNIKI BADAŃ

Wiodącym celem prowadzonych badań była analiza czynników wpływających na podjęcie kształcenia w systemie studiów pomostowych wśród pielęgniarek. Aby ten cel zrealizować zapytano studentki i absolwentki pielęgniarskich studiów pomostowych o motywy, jakie kierowały nimi przy podejmowaniu decyzji o rozpoczęciu studiów.

Tabela 1. Motywy zainteresowania możliwością kształcenia na studiach pomostowych

KATEGORIE	n	%
chęć podniesienia wykształcenia	49	46,7
wymagania przełożonych	1	1,0
zapewnienie sobie bezpiecznej przyszłości zawodowej	21	20,0
chęć dowartościowania	6	5,7
możliwość awansu w pracy	3	2,9
możliwość podniesienia wynagrodzenia	10	9,5
chęć wyjazdu za granicę do pracy w zawodzie	3	2,9
możliwość bezpłatnych studiów	12	11,4
Ogółem	105	100

Dla większości badanych (46,7%) najważniejszym motywem zainteresowania się możliwością kształcenia na studiach pomostowych była chęć podniesienia wykształcenia, 20% respondentek chce sobie w ten sposób zapewnić bezpieczną przyszłość zawodową, zaś 11,4% zainteresowało się ideą studiowania ze względu na zaistniałą możliwość bezpłatnego kształcenia. Znacznie mniejszym motywatorem była możliwość podniesienia wynagrodzenia

(na tą opcję wskazało zaledwie 9,5% ankietowanych), chęć dowartościowania (5,7%), wyjazd za granicę do pracy czy też możliwość awansu (po 2,9% respondentek). Wymagania przełożonych w zasadzie nie powodują w grupie pielęgniarek zainteresowania studiowaniem, (tab. 1).

Tabela 2. Źródła informacji o studiach pomostowych dla badanych pielęgniarek

KATEGORIE	n	%
z Internetu	9	8,6
od znajomych	49	46,7
od przełożonych w pracy	12	11,4
z prasy pielęgniarskiej	35	33,3
z prasy ogólnopolskiej	0	0,0
Ogółem	105	100

Źródłem informacji o możliwości podjęcia studiów pomostowych dla prawie połowy badanych pielęgniarek (46,7%) były znajome osoby. Należy jednak podkreślić, iż jedna trzecia respondentek o studiach dowiedziała się z fachowej prasy pielęgniarskiej, a 11,4% pielęgniarek uzyskało taką wiedzę od swoich przełożonych w pracy. Internet w tej grupie społecznej nie stanowi istotnego źródła informacji, bowiem tylko 8,6% ankietowanych właśnie z Internetu dowiedziało się o możliwości studiowania (tab. 2).

Na ostateczną decyzję o podjęciu studiów pomostowych przez badane pielęgniarki w wielu przypadkach nałożyło się kilka czynników. Dla znacznej większości (71,4%) decydująca była chęć podniesienia wykształcenia. Dodatkowym czynnikiem była też chęć zapewnienia sobie bezpiecznej przyszłości zawodowej, a także chęć dowartościowania. Nie bez znaczenia w wielu przypadkach (17,1%) było również to, że studia pomostowe są bezpłatne (wykres 3).

Pielęgniarki zapytane bezpośrednio o to, czy podjęłyby studia gdyby były one płatne w 39% odpowiedziały twierdząco. Jednak niemal tyle samo respondentek (37,2%) nie zdecydowałoby się na taki wydatek. W bardzo istotny sposób podjęcie decyzji o studiach w przypadku gdyby były one płatne, zależne było od miejsca zatrudnienia respondentek. Aż 89,5% pielęgniarek zatrudnionych w ośrodkach zdrowia nie podjęłoby takiego wysiłku (tab. 3).

Wykres 3. Czynniki, które wpłynęły na decyzję o podjęciu studiów

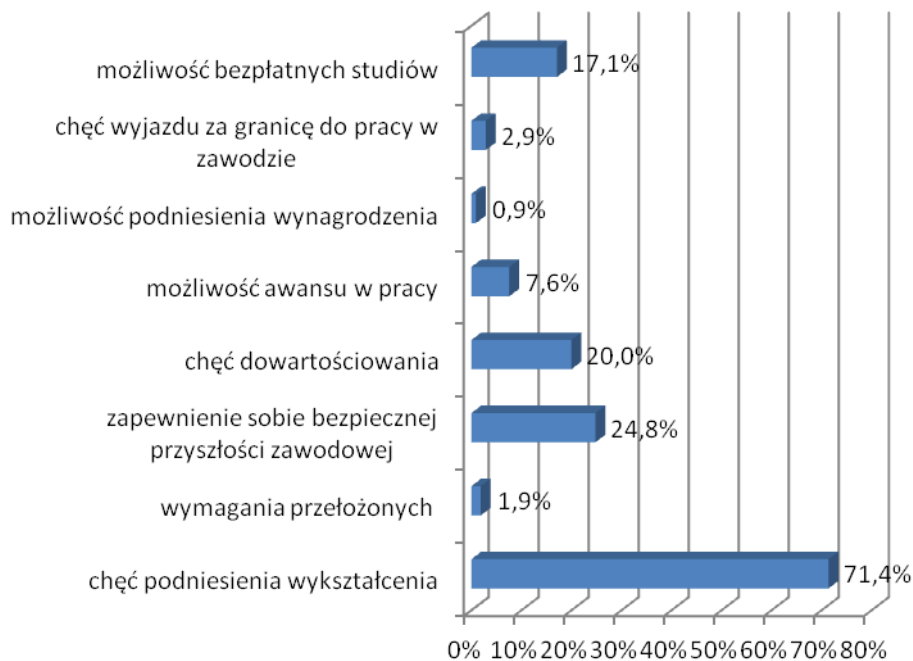

Tabela 3. Podjęcie studiów w sytuacji gdyby były płatne

KATEGORIE	tak		nie		nie wiem	
	n	%	n	%	n	%
pielęgniarki zatrudnione w szpitalu i poliklinice	40	46,5	22	25,6	24	27,9
pielęgniarki zatrudnione w ośrodkach zdrowia	1	5,3	17	89,5	1	5,3
ogółem	41	39,0	39	37,2	25	23,8

Wśród badanych pielęgniarek 35,2% uważa, że wyższe wykształcenie w ich zawodzie zdecydowanie powoduje wzrost prestiżu zawodowego i pozycji w miejscu pracy, zaś 30,5% nie jest tego całkiem pewnych. Przeciwnego zdania jest 34,3% badanych, jednak całkowitą pewnością co do tego, że wyższe podniesienie poziomu wykształcenia nie spowoduje wzrostu ich prestiżu, ma już tylko 14,3% (tab. 4).

Tabela 4. Wpływ uzyskania wyższego wykształcenia na wzrost prestiżu zawodowego i pozycji w miejscu pracy

KATEGORIE	n	%
zdecydowanie tak	37	35,2

prawdopodobnie tak	32	30,5
raczej nie	21	20,0
zdecydowanie nie	15	14,3
Ogółem	105	100

Tabela 5. Wpływ uzyskania wyższego wykształcenia na awans zawodowy

KATEGORIE	n	%
zdecydowanie tak	20	19,0
prawdopodobnie tak	14	13,3
raczej nie	51	48,6
zdecydowanie nie	20	19,0
Ogółem	105	100

Nieco inaczej wygląda opinia badanych pielęgniarek na temat wpływu wyższego wykształcenia na możliwość awansu zawodowego. Niemal połowa respondentek uważa, że uzyskanie dyplomu raczej nie wpłynie na awans, zaś 19% jest tego pewnych (tab. 5).

Tabela 6. Wpływ uzyskania wyższego wykształcenia na poziom samooceny

KATEGORIE	n	%
zdecydowanie tak	58	55,2
prawdopodobnie tak	37	35,2
raczej nie	10	9,5
zdecydowanie nie	0	0,0
Ogółem	105	100

W świetle tych danych wydaje się, że motywem przewodnim podjęcia studiów jest dla badanych samorealizacja. Ponad połowa respondentek (55,2%) uważa, bowiem z całą pewnością, że uzyskanie wyższego wykształcenia podniesie poziom ich samooceny. Pozostałe respondentki (z wyjątkiem 9,5%) nie są tego całkiem pewne, ale tak przypuszczają (tab. 6).

Tabela 7. Wpływ uzyskania wyższego wykształcenia na poziom wynagrodzenia

KATEGORIE	n	%
zdecydowanie tak	16	15,2

prawdopodobnie tak	22	20,9
raczej nie	39	37,1
zdecydowanie nie	28	26,7
Ogółem	105	100

Taką hipotezę wzmacnia odpowiedź na pytanie o wpływ uzyskania wyższego wykształcenia na poziom wynagrodzenia. Okazuje się, bowiem, że zdecydowana większość (26,7%) nie widzi, lub raczej nie widzi (37,1%), takiej perspektywy (tab. 7).

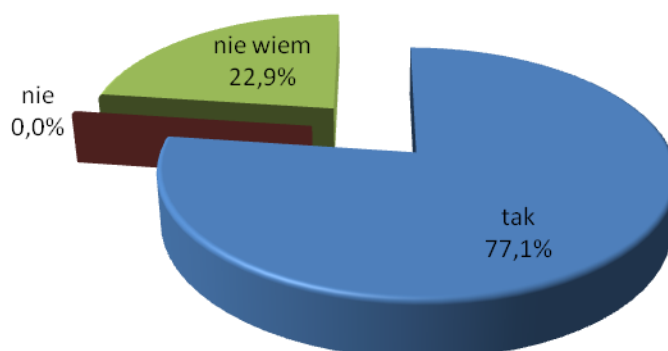
Tabela 8. Stosunek badanych pielęgniarek do podnoszenia kwalifikacji zawodowych

KATEGORIE	n	%
uciążliwy obowiązek wynikający z przepisów	7	6,7
uciążliwy obowiązek wynikający z wymogów pracodawcy	2	1,9
niezbędny warunek do prawidłowego wykonywania obowiązków	29	27,6
przyjemność	18	17,1
rozwój osobisty	49	46,7
Ogółem	105	100

Jednym z motywów podjęcia wyższych studiów była dla badanych chęć podwyższenia kwalifikacji w celu lepszego wykonywania swoich zawodowych obowiązków. 27,6% respondentek uważa bowiem, że podnoszenie kwalifikacji stanowi niezbędny warunek prawidłowego wykonywania obowiązków. Dla 46,7% badanych studiowanie jest synonimem rozwoju osobistego, zaś dla 17,1% stanowi przyjemność. Tylko 6,7% respondentek uznaje konieczność podnoszenia kwalifikacji za uciążliwy obowiązek wynikający z przepisów, a 1,9% za obowiązek wynikający z wymogów pracodawcy (tab. 8). Zdecydowana większość badanych pielęgniarek (81%) podjęła samodzielną decyzję o podjęciu wyższych studiów. Tylko 19% przyznaje, że taką decyzję podjęło pod wpływem namowy znajomych, natomiast żadna z respondentek nie została przymuszona (np. przez pracodawcę).

Badane pielęgniarki nie mają wątpliwości, co do słuszności podjęcia decyzji o kształceniu na studiach wyższych. 99% respondentek uważa bowiem, że podjęła całkowicie słuszną decyzję, tylko zaś 1% nie ma co do tego pewności. Jednak nie wszystkie respondentki są pewne, czy w hipotetycznej sytuacji ponownego wyboru, zdecydowałyby tak samo. Wysoki odsetek (77%) badanych uważa z całą pewnością, że ponownie podjęłaby studia, jednak 23% nie jest tego pewna (wykres 4).

Wykres 4. Ponowne podjęcie decyzji o studiowaniu

Pielęgniarki widzą szereg korzyści płynących z dokończania, przy czym nie jest to czynnik modyfikowany w sposób istotny statystycznie przez żadną zmienną. Elementem w znaczący sposób wpływającym korzystnie jest wzrost satysfakcji zawodowej (75%). Ponadto 43,8% badanych uważa, że wpływa to na wzrost jakości opieki nad pacjentem. Wymierną korzyścią z dokończania jest zdaniem 30,5% badanej populacji pielęgniarek wzrost prestiżu w zespole pracowniczym. Podnosząc kwalifikacje zawodowe 28,6% badanych odczuwa wzrost pewności siebie. Nic zatem dziwnego, że pomimo napotykaných barier tylko 9,5% badanych pielęgniarek nie zamierza podejmować studiów magisterskich, a 21,9% jeszcze tego nie wie. 25,7% pielęgniarek uzależnia uzyskanie tytułu magistra od możliwości bezpłatnego studiowania. Pozostałych 40% jest zdecydowanych podjąć trud dalszego kształcenia.

DYSKUSJA

Współcześnie stale jesteśmy poddawani zmianom w systemie ochrony zdrowia. Dotyczy to również problematyki kształcenia pielęgniarek na wyższych studiach. Zmiany te determinowane są wieloma różnorodnymi czynnikami: środowiskowymi, demograficznymi, społeczno-kulturowymi, a nawet politycznymi [8]. W chwili obecnej pielęgniarki legitymujące się dyplomem średniej szkoły zawodowej, mają możliwość uzupełniania swojego poziomu wykształcenia do poziomu licencjata. Jest to zgodne z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 11 maja 2004 roku [9]. Bardzo korzystną ofertą są dla pielęgniarek uzupełniające studia „pomostowe”, nie będące obowiązkową formą kształcenia, ale dające możliwość podnoszenia kwalifikacji i wykształcenia [10].

Do momentu wejścia w życie nowej Ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej [11] nie było żadnych przepisów ani regulacji prawnych, które wymagały od pielęgniarek ukończenia wyższych studiów. Zgodnie z Ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej [12] pielęgniarki do wykonywania zawodu wystarczył dyplom ukończenia średniej szkoły medycznej. Dopiero nowa Ustawa, która weszła w życie 1 stycznia 2012 roku [11], wprowadziła konieczność ukończenia studiów pielęgniarskich. Tym samym pielęgniarki, które podjęły trud uzyskania tytułu licencjata na studiach pomostowych do tego dnia, nie zostały jeszcze do tego „przymuszone”, ale samodzielnie podjęły decyzję o kształceniu. Potwierdziły to wyniki prowadzonych na potrzeby niniejszej pracy badań. 81% badanych pielęgniarek decyzję o podjęciu studiów podjęło całkowicie samodzielnie. Bardzo podobne wyniki dotyczące sposobu podjęcia decyzji o rozpoczęciu nauki otrzymali M. Lesińska-Sawicka i W. Kapała. W ich również badaniach 19% respondentów wybrało studia pomostowe za namową znajomych, pozostali zaś samodzielnie podjęli decyzję [13].

Podstawowym celem prowadzonych badań była ocena motywacji pielęgniarek do podejmowania studiów pomostowych. W badaniach J. Kolonko i in. [14] głównym powodem podjęcia decyzji o uzyskaniu tytułu licencjata na studiach pomostowych w grupie zawodowo czynnych pielęgniarek było zapewnienie sobie bezpiecznej przyszłości zawodowej (69,7% respondentów) oraz dowartościowanie (53,2%). W badaniach własnych tylko częściowo potwierdzono te doniesienia. Głównym motywem podejmowania studiów pomostowych przez badane pielęgniarki okazała się bowiem chęć podniesienia wykształcenia. Zapewnienie sobie bezpiecznej przyszłości zawodowej znalazło się dopiero na drugim miejscu listy motywów. Podobne wyniki uzyskali M. Lesińska-Sawicka i W. Kapała [13]. W badaniach prowadzonych na studentach studiów pomostowych autorzy ci stwierdzili, że chęć dokończenia stanowi motywację do podjęcia nauki dla 77% badanych.

Jak donoszą J. Kolonko i in. [14] istotnym motywem dla 30% studentów pielęgniarskich studiów pomostowych, jest możliwość awansu zawodowego po ich ukończeniu. Również badania M. Kadłubowskiej i in. [15] wykazały, że 41% pielęgniarek widzi związek pomiędzy dokończeniem a awansem zawodowym. Jednak przeprowadzone badania własne nie potwierdziły tych doniesień. Prawie połowa badanych pielęgniarek nie wierzy w to, że uzyskanie wyższego wykształcenia umożliwi im awans zawodowy. Tą rozbieżność w

wynikach badań w porównaniu z innymi autorami można częściowo tłumaczyć badaną grupą. W badaniach własnych udział wzięły niemal wyłącznie pielęgniarki odcinkowe lub środowiskowe, nie pełniące żadnych funkcji administracyjnych. Z kolei w badaniach J. Kolonko i in. 10% respondentów pełniło różne funkcje administracyjne, jak np. dyrektor, kierownik, przełożona pielęgniarek, pielęgniarka oddziałowa itp. Jak przyjęli wspomniani autorzy dla jednej grupy ankietowanych podwyższanie kwalifikacji stanowi szansę na awans, a dla drugiej zaś stabilizację ich sytuacji zawodowej [15].

Co interesujące możliwość wyjazdu do pracy za granicę, wbrew panującej powszechnie opinii o masowej chęci pielęgniarek do emigracji zarobkowej, okazało się czynnikiem motywującym do podjęcia studiów zaledwie dla 2,9% badanych. Może to wynikać jednak w pewnej mierze ze struktury wiekowej badanej populacji pielęgniarek. W grupie badawczej bardzo młode osoby (do 30 roku życia), które z natury są bardziej skłonne do podejmowania takich działań jak wyjazd z kraju w poszukiwaniu lepszego zatrudnienia, ponadto znacznie lepiej znają języki, stanowiły zaledwie 1%. Do podobnych wniosków doszli J. Kolonko i in. [14].

Kadłubowska i in. [15] w swoich badaniach stwierdzili, iż znaczne grono pielęgniarek decyduje się na podnoszenie kwalifikacji w oczekiwaniu na wzrost wynagrodzenia, choć paradoksalnie, nie widzą one w większości żadnej zależności pomiędzy rozwojem swoich kompetencji zawodowych a poprawą sytuacji ekonomicznej. Bardzo zbliżone wnioski wyciągnęli z badań U. Cisoń-Apanasewicz i in. [16]. Jak konkludują „większość respondentek ma świadomość, że ukończenie jakiegokolwiek formy kształcenia podyplomowego nie wpłynie na ich wynagrodzenie”. Wydaje się, że podobnego zdania są ankietowane w badaniach własnych pielęgniarki. Zdaniem 63,8% badanych uzyskanie wyższego wykształcenia nie wpłynie na poziom ich wynagrodzenia, stąd ten czynnik nie był motywujący do podjęcia decyzji o studiowaniu.

Zaskakującym wynikiem prowadzonych badań było to, że tylko 17,1% podjęło studia pomostowe z tego powodu, że były bezpłatne. Z założenia bowiem refundacja studiów miała być czynnikiem w znacznej mierze motywującym do podnoszenia poziomu wykształcenia w grupie pielęgniarek. Do równie zaskakującego wniosku doszli w swoich badaniach J. Kolonko i in. [14]. W efekcie zadali oni retoryczne pytanie: „Czy chęć podnoszenia kwalifikacji zawodowych jest tak silna, że w trudnej sytuacji ekonomicznej tej grupy

zawodowej refundacja studiów nie jest najistotniejszym motywem podjęcia dalszego kształcenia?”.

Wśród czynników, które mogą stanowić motywację do podejmowania kształcenia należy jeszcze wspomnieć o podniesieniu prestiżu zawodowego i umocnieniu pozycji w miejscu pracy. Pozytywny wpływ ukończenia studiów licencyjnych na podniesienie zawodowego prestiżu w grupie położnych udowodniła w swoich badaniach E. Krajewska-Kułak i in. [17] Również badania własne pokazały, że zdecydowana większość pielęgniarek (65,7%) uważa, że uzyskanie tytułu licencjata może wpłynąć na prestiż zawodowy.

Wśród korzyści z ukończenia studiów pielęgniarki w badaniach Lesińskiej-Sawickiej i W. Kapały [13] wskazywały także otwierające się nowe perspektywy, nowe umiejętności i nowoczesna wiedza znajdujące zastosowanie na dotychczasowych i tworzonych nowych stanowiskach pracy dla pielęgniarek. W prowadzonych na potrzeby niniejszej pracy badaniach respondentki podkreślały przede wszystkim wzrost samooceny. Aż 55,2% ankietowanych pielęgniarek uznało, że uzyskanie wyższego wykształcenia bez żadnych wątpliwości wpłynie na ten aspekt ich życia. Na większą pewność siebie (47,2%), podwyższenie samooceny (38,5), a przy okazji także nawiązanie kontaktów międzyludzkich (61%) wskazywały również pielęgniarki badane przez J. Kolonko i in. [14].

Konkludując należy zauważyć, iż pomimo wielu napotykanymi trudnościami, braku czasu i finansów, pielęgniarki starają się podnosić swoje kwalifikacje i poziom wykształcenia. Dlatego warto wspierać rozwój tej grupy zawodowej, aby nie spełnił się ponury scenariusz kreślony przez M. Kadłubowską i in. [15], którzy piszą: „jeżeli nie zajdą duże zmiany w podejściu do podnoszenia kwalifikacji zawodowych wśród kadr zarządzających pielęgniarstwem i placówkami medycznymi, to średni personel medyczny na zawsze pozostanie „średnim” pod względem wykształcenia”.

WNIOSKI

1. Główny czynnik motywujący badane pielęgniarki do zainteresowania się ideą studiowania i podjęcia studiów pomostowych stanowi chęć dokończenia;

2. Drugim istotnym motywatorem jest chęć zapewnienia sobie bezpiecznej przyszłości zawodowej, co wynika z przekonania o tym, że w najbliższej przyszłości wyższe wykształcenie będzie niezbędnym elementem do wykonywania zawodu pielęgniarki;
3. Możliwość bezpłatnego studiowania nie stanowi istotnego motywatora do zainteresowania studiowaniem i do podjęcia decyzji o jego podjęciu;
4. Uzyskanie wyższego wykształcenia nie wpływa na awans zawodowy pielęgniarek, ani na poziom wynagrodzenia, zwiększa jednak prestiż zawodowy, pozycję w miejscu pracy i w zespole terapeutycznym, przede wszystkim zaś samoocenę;
5. Badane pielęgniarki w większości planują dalszy rozwój zawodowy, uzyskując w pierwszej kolejności tytuł magistra.

PIŚMIENNICTWO

- [1] Korzeniowski L. F. Podstawy zarządzania organizacjami. Warszawa: Wyd. Difin; 2011.
- [2] Webber R. A. Zasady zarządzania organizacjami. Warszawa: PWE; 1992.
- [3] Bittel L. R. Krótki kurs zarządzania. Warszawa: PWN; 2002.
- [4] Stoner J. A. F., Freeman E. R., Gilbert D. Kierowanie. Warszawa: PWN; 2001.
- [5] Reykowski J. Motywacja, postawy prospołeczne a osobowość. Warszawa: PWN; 1986.
- [6] Jasiński Z. Motywowanie w przedsiębiorstwie. Warszawa: Agencja Wydawnicza Placet; 2001.
- [7] Chyła M. Motywowanie – kwestia zapomniana. Rocznik Nauk KPSW w Bydgoszczy 2006; 1:19-27.
- [8] Wrońska I., Sztembis B. Jakość kształcenia podyplomowego pielęgniarek i położnych. Warszawa: Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych; 2001.
- [9] Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 11 maja 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków prowadzenia studiów zawodowych na kierunku pielęgniarstwo lub położnictwo przeznaczonych dla pielęgniarek i położnych posiadających świadectwo dojrzałości i będących absolwentami liceów medycznych oraz medycznych szkół zawodowych kształcących w zawodzie pielęgniarki i położnej. Dz.U. 2004;110,1170 ze zm.
- [10] Szymańska I., Piekarska E., Krasomski G. Kształcenie położnych w systemie studiów licencjackich pomostowych – oczekiwania i dążenia położnych we

współczesnym modelu kształcenia, [w:] Pielęgniarstwo XXI wieku. Wrońska I. (red.).
Lublin: Wyd. Czelej; 2006:103-106.

- [11] Ustawa z 15 lipca 2011 roku o zawodach pielęgniarki i położnej. Dz.U. 201;174,1039 ze zm.
- [12] Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o zawodach pielęgniarki
[13] i położnej oraz niektórych innych ustaw. Dz.U. 2004;92,885 ze zm.
- [14] Lesińska-Sawicka M., Kapała W. Studia pomostowe dla pielęgniarek w ocenie ich absolwentów. Now Piel i Poł 2007;1 (1):1-9.
- [15] Kolonko J., Grzywna T., Sternal D., Babiarczyk B. Licencjackie studia pomostowe dla pielęgniarek w opinii studentów WNOZ ATH w Bielsku-Białej. Probl Piel 2008;16 (1,2):88-93.
- [16] Kadłubowska M., Bąk E., Turbiarz A., Kolonko J. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych w opinii studentów licencjackich studiów pomostowych. Probl Piel 2010;18 (2):124-128.
- [17] Cisoń-Apanasewicz U., Gawęł G., Ogonowska D., Potok H. Opinie pielęgniarek na temat kształcenia podyplomowego. Probl Piel 2009;17: 32-37.
- [18] Krajewska-Kułąk E., Lewko J., Jankowiak B., Łukaszczyk C., Krajewska K., Szyszko-Perłowska A. Ocena systemu kształcenia licencjackiego na kierunku położnictwo w opinii studentów Wydziału Pielęgniarstwa i Ochrony Zdrowia Akademii Medycznej w Białymstoku, [w:] Pielęgniarstwo XXI wieku. Wrońska I. (red.). Lublin: Wyd. Czelej; 2006:109-114.